

**EUSKARAREN ERABILERA
SUSTATU ETA NORMALIZATZEKO
UDAL ARAUDIA**

MUNGIA

Aurkibidea

Sarrera

1. ATALBURUA: XEDAPEN OROKORRAK

2. ATALBURUA: EUSKARAREN NORMALIZAZIOA UDAL ADMINISTRAZIOAN

2.1. Administrazio egintzak eta jarduerak

- 2.1.1. Udalaren idazkun, errotulu eta seinaleak
- 2.1.2. Udal erregistroko agiriak
- 2.1.3. Administratuekiko harremanak
- 2.1.4. Instituzio eta erakunde ofizialekiko harremanak
- 2.1.5. Udalaren ebazpenak eta argitalpenak
- 2.1.6. Batzarrak eta aktak

2.2. Udal langileak eta udal atalak euskalduntzea

- 2.2.1. Langileen euskalduntzea eta trebakuntza
- 2.2.2. Hizkuntz eskakizunak eta derrigorrezko datak
- 2.2.3. Udalaren atal elebidunak eta udalaren euskara plana
- 2.2.4. Udal langileen eta zerbitzuen kontratazioa

3. ATALBURUA: EUSKARAREN ERABILERA UDALERRIAN

4. ATALBURUA: UDALAREN AZPIEGITURA

5. ATALBURUA: XEDAPEN GEHIGARRIAK

6. ATALBURUA: XEDAPEN INDARGABETZAILEA

7. ATALBURUA: AZKEN XEDAPENA

Eranskinak

Sarrera

Euskeraren Erabilpena Arauzkotzezko azaroaren 24ko 10/1982 Oinarrizko Legeak dioenarekin bat, euskara eta gaztelania dira Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza ofizialak, eta erkidegoko herritar guztiek badute hizkuntza ofizial biak jakin eta ahoz zein idatziz erabiltzeko eskubidea.

Bestalde, hizkuntza dela-eta inork bereizkeriarik jasan ez dezan, lege orokorrek Euskadiko Autonomia Erkidegoko herri-aginteei esleitzen diete, haien eskumenen esparruan, bai hizkuntza ofizial bien erabilera bermatu eta arautzeko eskumena, bai eta jakintza eta normalizazioa bizkortzeko neurriak ezartzeko ahalmena ere.

Hortaz, indarreko legeria oinarri harturik, Mungiako Udalak, herritarren hizkuntz eskubideak bermatu eta hizkuntz egoera normalizaturantz abiatzeko beharrezko urratsak egin gura dituela, ontzat hartzen du *Euskararen Erabilera Sustatu eta Normalizatzeko Araudi* hau indarrean jartzea, bertan jasotzen baitira udalak barne jardunbidean, herritarrekiko eta beste instituzio edo erakunde ofizialekiko harremanetan eta gizarte-bizitzan euskararen erabilera suspertzeko eta normalizatzeko bete beharreko arauak.

1. ATALBURUA

XEDAPEN OROKORRAK

1. *artikulua* – Euskara, Euskal Herriko berezko eta jatorrizko hizkuntza eta haren nortasun ezaugarri nagusia den aldetik, Mungiako herritarren eta udalerrri honen ondare kulturalaren ukaezinezko atala da.

2. *artikulua* – Euskara –Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza ofizialetariko bat– [Mungiako udalerrriaren eta Mungiako udal administrazioaren hizkuntza ofiziala da.

3. *artikulua* – Euskararen erabilerari dagokionez, Mungiako Udalak eta haren menpeko organo eta erakundeek indarreko legerian eta araudi honetan ezarritakoa beteko dute, bai jardunbidean zein administratuekiko hartu-emanetan eta bai udalerriko ekimenetan.

Era berean, hizkuntza ofizialen erabilerari dagokionez –batik bat, euskararen erabilerari dagokionez–, udal zerbitzuak betetzen dituzten enpresek men egingo diote indarreko lege orokorrek eta araudi honek xedatzen dutenari, udalaren zerbitzua betetzean administrazioarekin nahiz herritarrekin sortzen diren harreman guztietan.

4. *artikulua* – Mungiako Udalak euskararen aldeko hizkuntza politika sustatu, zehaztu eta garatuko du, batetik, euskaraz bizi nahi duten herritarren hizkuntz eskubideak eta aukera errespetatzeko, eta bestetik, udalerriko esparru guztietan euskara berreskuratzeko eta bere erabilera normalizatzeko.

5. *artikulua* – Mungiako Udalak eremu bitan zehaztu, antolatu eta gauzatuko du bere hizkuntza politika: udal administrazioa eta udalerrria. Udalak eremu bakoitzeko helburu, neurri, erritmo eta baliabiderik egokienak finkatuko ditu, hizkuntz egoera eta beharrianak aztertu ostean.

2. ATALBURUA

EUSKARAREN NORMALIZAZIOA UDAL ADMINISTRAZIOAN

6. *artikulua* – Euskararen erabilera eta normalizazioa arautzen duen indarreko legeriari jarraituz, Mungiako Udalaren (bere Erakunde Autonomoak barne) administraziooko hizkuntz normalizazioaren hiru oinarri nagusiak honakoak izango dira: administrazio egintza eta harremanen eskaintza euskaraz bermatzea, lanpostuen hizkuntz eskakizunak eta derrigorrezko datak esleitzea, eta euskararen erabilera normalizatzeko plana onartu eta garatzea.

2.1. ADMINISTRAZIO EGINTZAK ETA JARDUERAK

7. *artikulua* – 86/1997 Dekretuarekin bat, euskarak Mungiako udal administrazioaren zerbitzu hizkuntza eta lan hizkuntza izan behar du. Beraz, administratuei zuzenduriko edo administratuekin lotutako administrazio egintza eta jarduera guztiak euskaraz eskaini eta burutzeko modua eman beharko du.

2.1.1. Udalaren idazkun, errotulu eta seinaleak

8. *artikulua* – Mungiako Udalaren arlo, sail, bulego eta lanlekuetan ikusten eta erabiltzen diren idazkun guztiak euskaraz edo ele bietan agertuko dira, beti ere, lehenetsuna euskarari emanda (tipografian, letra moldean...):

- a) Bulego eta lantegietako errotuluak eta bestelako adierazleak.
- b) Udalaren orri, inprimaki eta dokumentu guztien idazpuruak.
- c) Gomazko zigiluak, seiluak eta antzeko tresnak.
- d) Udal langileen jantzietan txertatutako idazkunak.
- e) Udalaren ibilgailu, garraio eta makineriako idazkunak.

Irudi lagungarriari esker inorentzat zailtasunik ez duten kartel, errotulu edo bestelakoak, euskara hutsean jarriko dira.

9. *artikulua* – Kale eta auzoen izenak agertzen dituzten plakak, trafiko seinaleak, bide eta zeharbideen adierazgarriak eta, oro har, udalak jarritako herri-bideko iragarpen guztiak euskaraz edo ele bietan idatziko dira, betiere ulergarritasuna eragotzi barik eta nazioarteko arauari jarraian eginez.

Horietan guztietan ager daitezkeen toki izen guztien izen ofizialak udalak berak finkatuko ditu, betiere izenaren jatorrizko hizkuntza eta egungo idazkera-arauak errespetatuz. Alabaina, izen ofizialok ezarri aurretik, udalak irizpena eskatuko dio Euskaltzaindiari.

Era berean, hirigintza proiektu berrien ondorioz gerta daiteke hiri eta landa aldeko egoitzalde, eremu, kale berri, plaza eta gainerakoei izen ofiziala ezarri behar izatea; halakoetan ere, udalak irizpena eskatuko dio Euskaltzaindiari.

2.1.2. Udal erregistroko agiriak

10. *artikulua* – Azaroaren 24ko 10/1982 Oinarrizko Legeak agintzen duen legeaz, udaletxera sartzen eta udaletxetik ateratzen diren agiriak jatorriz idatzita dauden hizkuntzan edo hizkuntzetan inskribatuko dira udal erregistroan. Agiriak ele bietan idatzita badaude, euskaraz baino ez dira inskribatu beharko.

11. *artikulua* – Udal erregistroak egiten dituen ziurtagiriak eta bestelako agiriak euskaraz edo ele bietan idatziko dira.

2.1.3. Administratuekiko harremanak

12. *artikulua* – Euskeraren Erabilpena Arauzkotzezko 10/1982 Legeak arautzen duenarekin bat, udal administrazioarekiko harremanei dagokienez, Mungiako Udalak honako oinarrizko hizkuntz eskubideok aitortzen dizkie bere administratuei:

- a) Udalarekin eta haren menpeko edozein erakunderekin euskarazko ahozko eta idatzizko harremanak izateko eskubidea.
- b) Bai udalaren argitalpenak bai udalak egunkari, aldizkari, irrati eta beste edozein komunikabidetan argitara ematen dituen jakinarazpen eta xedapen guztiak euskaraz jasotzeko eskubidea.
- c) Udalaren osoko bilkura eta batzarretan euskaraz egiteko eskubidea.
- d) Udalak antolatzen, kudeatzen edo bultzatzen dituen ikasketak euskaraz egiteko eskubidea.

13. *artikulua* – Euskal Autonomia Erkidegoan, Nafarroako Foru Erkidegoan eta euskararen gainerako lurraldeetan egoitza daukaten pertsona fisiko zein juridikoentzako berri-emate eta agiri guztiak euskaraz eta gaztelaniaz egingo dira, gogoan izanda lan hori ez dela egun batetik bestera egitekoa eta udalak dituen baliabideen arabera joango dela osatzen; hala ere, interesdun pribatuek beren beregi Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza ofizialetako bakarrean jasotzea hautatzen badute, hala egingo da.

14. *artikulua* – Udal administrazioak ontzat hartu beharko ditu pertsona fisikoengandik eta juridiko pribatuengandik jasotzen dituen euskara edo gaztelania hutsezko berri-emate eta agiri guztiak.

15. *artikulua* – Inprimaki guztiak euskaraz eta gaztelaniaz eskainiko dira; euskara hutsean jasotzeko eskaria egiten duenari, berriz, euskara hutsean eskainiko zaizkio.

2.1.4. Instituzio edo erakunde ofizialekiko harremanak

16. *artikulua* – Mungiako Udalak dokumentazio guztia hizkuntza ofizial bietan edo euskara hutsean bidaliko die Euskal Autonomia Erkidegoko, Nafarroako Foru Erkidegoko eta euskararen gainerako lurraldeetako herri-administrazio eta erakunde ofizialei.

2.1.5. Udalaren ebazpenak eta argitalpenak

17. *artikulua* – Udalaren bandoak, araudiak, ordenantzak, edozein motatako ebazpen eta erabakiak, iragarkiak eta, oro har, jendaurreko argitalpen guztiak ele bietan argitaratuko

dira. Bestalde, udalaren web orri, aldizkari, berripaper, gida eta antzeko argitalpenetan euskararen erabilera bermatu beharko da.

2.1.6. Batzarrak eta aktak

18. artikulua – Mungiako Udalaren batzarretan (Osoko bilkuretan, gobernu batzordearen batzarretan edo informazio batzordeen batzarretan) eta bere Erakunde Autonomoen, sozietateen, mankominitateen, fundazioen eta abarren batzarretan ere, partaideek nahi duten hizkuntza ofiziala erabili ahal izango dute, eta hala jakinaraziko die organoko arduradunak. Behar izatekotan, organo bakoitzak aztertu eta erabakiko du zein bitarteko baliatu hizkuntza dela-eta bileraren funtzionamendua oztopatu ez dadin, eta kide guztien adierazpenak modu zehatzean entzun eta jaso daitezten.

19. artikulua – Mungiako Udalaren osoko bilkuretarako nahiz gobernu batzordeetarako deialdiak elebieten argitaratuko dira, aktak, berriz, egindako hizkuntzan.

20. artikulua – Udalaren informazio batzordeetarako deialdiak eta aktak ele bietan idatziko dira.

2.2. UDAL LANGILEAK ETA UDAL ATALAK EUSKALDUNTZEA

2.2.1. Langileen euskalduntzea eta trebakuntza

21. artikulua – Euskadiko Funtzio Publikoari buruzko Legeak eta 86/1997 Dekretuak xedatutakoa betez, Mungiako Udalak taxuzko neurriak hartuko ditu bere zerbitzuplean lan egiten duten pertsonen euskaraz jarduteko gaitasun egokia lor dezaten. Horretarako, udalak langileen euskalduntzea eta trebakuntza bultzatu eta erraztuko ditu.

2.2.2. Hizkuntz eskakizunak eta derrigorrezko datak

22. artikulua – 86/1997 Dekretuak araututakoa betetzeko, Mungiako udal administrazioko lanpostu bakoitzari hizkuntz eskakizuna esleituko zaio eta, hala badagokio derrigortasun-data ere bai, betiere dekretu horrek eta araudi honek ezarritakoekin bat.

Lanpostuen hizkuntz eskakizunak eta derrigortasun-datak udalak urteko aurrekontuekin batera eman beharreko lanpostu zerrendako zehaztapenetan ageriko dira.

2.2.3. Udalaren atal elebidunak eta udalaren euskara plana

23. artikulua –Euskal Autonomia Erkidegoko herri-administrazioetan euskararen erabilera normalizatzeko prozesua arautzeko Eusko Jaurlaritzak apirilaren 15ean emandako 86/1997 Dekretuari jarraituz, Mungiako Udalak euskararen erabilera normalizatzeko plana diseinatu, onartu eta gauzatu beharko du. Modu berean, administrazio atalen sailkapena egin eta, erakundearen hizkuntz helburuen arabera, administrazio atal elebidunak eta euskarazkoak izendatuko ditu.

2.2.4. Udal langileen eta zerbitzuen kontratazioa

24. artikulua – Udal langileen kontratazio politikaren bidez, Mungiako Udalak bultzada emango dio erakundeko hizkuntz normalizazio prozesuari. Horrela bada, 86/1997 Dekretuan ezarritako jendaurreko ataletan, gizarte mailako ataletan eta atal orokorretan edozein lanpostu sortzean, kontratu mota edozein dela ere, hizkuntz eskakizuna egiaztatu beharko da aldez aurretik.

25. artikulua – 86/1997 Dekretuan ezarritako atal berezietako lanpostuak betetzerakoan, udalak kasuan-kasuan erabakiko du derrigorrezko hizkuntz eskakizunik ezarri behar den ala ez. Horrela, lanpostuari derrigorrezko hizkuntz eskakizunik ezartzea erabaki ezean, euskara merezimendua izango da hautespren probetan, eta puntuazio osoan 86/1997 Dekretuak ezartzen duen portzentajea izango du, ondoko eran:

1. HE eta 2. HE: %10; 3. HE eta 4. HE: %20

26. artikulua – Aldi baterako lanak egiteko lan-kontratuko beharginak aukeratzeko deialdietan, euskaraz jakitea eskatu edo balioetsiko da, betiere ordenantza honetako 24 eta 25. artikuluetan ezarritakoari nahiz 86/1997 Dekretuaren bosgarren xedapen gehigarrian finkatutakoari jarraituz.

Gerta daiteke Udalak (edo Erakunde autonomoek) kontratatutako hirugarren batek zerbitzuak eman behar izatea edo herritarrekiko harremana izatea udalaren orde, eta horietan herritar edo erabiltzaileekin zuzeneko hartu-emanak, ahozkoak zein idatzizkoak, eduki behar izatea. Halakoetan, zerbitzu-emaileak bete egin beharko ditu udalari dagozkion eta araudi honetan ezarritako hizkuntza-beharkizun berberak, eta hala jasoko da beren beregi administrazio-klausula berezien pleguan.

27. artikulua – HAEEK kasuan-kasuan erabakiko du euskarari buruzko ebaluazio-proben era eta edukia zelakoak izango diren.

3. ATALBURUA

EUSKARAREN ERABILERA UDALERRIAN

28. artikulua – Mungiako Udalak beharrezko neurri eta bitartekoak jarriko ditu udalerrian euskararen hedapen demografiko, geografiko eta funtzionala bultzatu eta lortzeko.

29. artikulua – Mungiaren ezaugarri soziolinguistikoak kontuan hartuta, udalak ahaleginak egingo ditu ondoko helburua lortzeko: eguneroko bizimoduan eta gizarte-zerbitzu orotan euskaraz egiteko aukerak ziurtatzea adin guztietako herritarrei.

30. *artikularia* – Goiko artikuluan zehaztutako helburua modurik sistematizatu eta eraginkorrean lortu ahal izateko, Mungiako Udalak udalerrian euskara berreskuratu eta normalizatzeko plan estrategikoa diseinatu, onartu eta garatuko du, Euskara Biziberritzeko Plan Nagusiko C2 ereduaren jarduera-lerroei jarraituz.

31. *artikularia* – Mungiako Udalak ondoko konpromisoa hartzen du: batetik, urte anitzeko Plan Estrategikoak onartu eta garatu ditu, beti ere, Euskara Biziberritzeko Plan Nagusiak ezarritakoaren bidetik; eta bestetik, plan horien garapenerako ezinbestekoak diren bitartekoak eta neurriak ezartzeko balio duten urtero-urteroko kudeaketa planak onartu eta burutuko ditu. Hala, Mungiako Udalak, batik bat, hamaika esparrutan gauzatuko du bere hizkuntza-politika: irakaskuntzan, euskalduntze-alfabetatzean, familian, administrazioan, lan munduan, aisian, kirolean, euskararen corpusean, komunikabideetan, liburugintzan eta kulturgintzan. Hala eta guztiz ere, planak euskararen sustapena jorratu ahal izango du beste hiru esparrutan ere, hots, teknologia berrietan, erlijioan eta publizitatean.

32. *artikularia* – Udalak (edo Erakunde Autonomoek) herriko talde eta elkarteei ematen dizkien dirulaguntzetan ezarritako hizkuntza irizpideak bete egin beharko dira.

4. ATALBURUA

UDALAREN AZPIEGITURA

33. *artikularia* – Araudi hau modurik eraginkorrean gauzatu eta garatzeko beharrezkoak diren neurriak proposatu, aztertu eta abian jartzeko, Mungiako Udalaren barne organigrama honelaxe era daiteke: euskara zinegotzigoa, euskara batzordea eta euskara normalizatzeko udal zerbitzu teknikoa:

- a) Euskara zinegotzigoa euskararen berreskurapen eta normalizazioarekin zerikusia duten gaiez arduratzen den antolakunde politikoa dugu. Bi zeregin nagusi izan behar ditu: batetik, udalak hizkuntz politikaz hitzartutako akordioak, hartutako erabakiak eta onartutako planak aditzera eman eta betearaztea, eta, bestetik, euskara batzordea dinamizatu eta bizkortzea.
- b) Euskara batzordea hainbat gizarte esparrutan euskararen normalizazioaren alde diharduten pertsonen, taldeen, elkarteek, gizarte-erakundeek eta ikastetxeek osatu behar dute. Beraren egiteko nagusia ondokoa izango da: euskararen normalizazio eta sustapenari dagozkion arlokako egitasmoak eta plangintzak zelan ezarri, zelan koordinatu eta zelan hobetu proposatu eta adostea.
- c) Euskara normalizatzeko Euskara Sailak, jendaurreko administrazio egintza eta jarduerak hizkuntza ofizial bietan agertzeko behar diren itzulpen eta testu-zuzenketekin arduratzeaz gain, administrazio nahiz udalerrri eremuetan udalak planifikatutako hizkuntz politikako neurriak antolatu, koordinatu, gauzatu eta balioztatu beharko ditu. Orobat, Euskara Saila udalaren aholkularitza zerbitzu

ofiziala izango da euskararen normalizazioaren inguruko gai tekniko guztietan, bai soziolinguistikoetan bai estandarizazio prozesukoetan.

5. ATALBURUA

XEDAPEN GEHIGARRIAK

34. artikulua – Udalak etorkizunean ematen dituen ebazpenek eta udal arlo edo organoek abian ipintzen dituzten egitasmoek araudi honetan jasotako betebeharrak errespetatu beharko dituzte.

Alkatetza arduratuko da udal sail eta zerbitzu guztiei araudi honen indarrean jartzea jakinarazteaz, araudiaren xedapenei buruzko argibideak emateaz eta hizkuntz normalizazioa aintzat hartzearen garrantzia ulertarazteaz.

35. artikulua – Euskararen Erabilera Sustatu eta Normalizatzeko Araudi hau indarrean jarri eta bost urteren buruan udalak haren berrikuspen orokorra egingo du: emaitzak aztertu eta, beharrezkotzat joz gero, komenigarri diren aldaketak proposatuko ditu.

Dena dela, berrikuspena lehenago egin liteke, lege orokorretan zein egoera soziolinguistikoan aldaketak gertatuko balira, baita udalerriko euskararen berreskurapen eta normalizazio prozesuarentzat garrantzi handikoa izan litekeen beste edozein ziotatik ere.

6. ATALBURUA

XEDAPEN INDARGABETZAILEA

36. artikulua – Berez indargabetuta geratzen dira araudi honek xedatutakoarekin bat ez datozen maila bereko edo txikiagoko xedapen eta erabaki guztiak.

7. ATALBURUA

AZKEN XEDAPENA

37. artikulua – Araudi hau indarrean jartzen den unetik bertatik Mungiako Udalak eskumena izango du xedapenok ezarri eta garatze aldera beharrezkoak diren arau, erabaki edo egitarau bereziak manatu eta sustatzeko.

Eranskinak

1. Apirilaren 15eko 86/1997 Dekretua, Euskal Autonomia Erkidegoko herri-administrazioetan euskararen erabilera normalizatzeko prozesua arautzen duena.
2. EUDEL-en eta Euskaltzaindiaren arteko hitzarmena, toki erakundeei laguntza teknikoa emateko izen toponimikoen arloan.